

Stenalt Mejeri 1941-1947

**Fortalt af Anna Lisa og Knud Dolberg, Hammel.
Skrevet af Jørgen Dahl.**

Knud Dolberg blev udlært på Helgenæs, hvor han traf sin tilkomne Anna Lisa, som var molbo, men kom til Helgenæs.

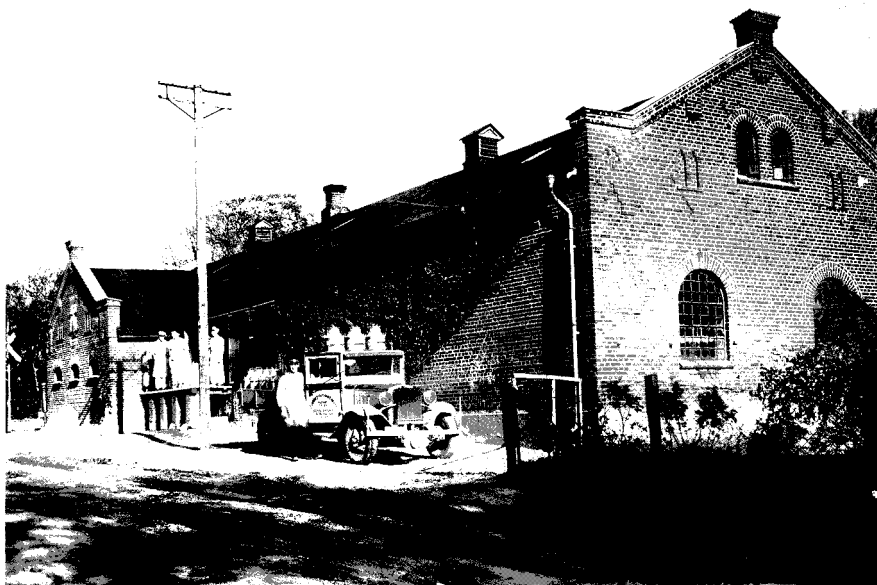
Startede som mejerist.

Knud Dolberg startede på Hammel mejeri (Frijsenborg) i 1938 som 20-årig. Efter endt uddannelse blev han ansat for en periode på 10 år, men den blev til 47 år.

Han kom lige fra fagskolen, ”mejeriskolen” i 1938.

En Københavner kom til Frijsenborg. (Hammel).

En københavner ved navn Hjerl Hansen (grundlægger af Hjerl Hede) købte det den gang lille private mejeri og udbyggede det efter større målestok og ansatte nogle italienere til at lave italiensk ost. Jeg var den første dansker, der kom ind i billedet, og jeg blev ansat for en periode på 10 år. Det var en god ting dengang,



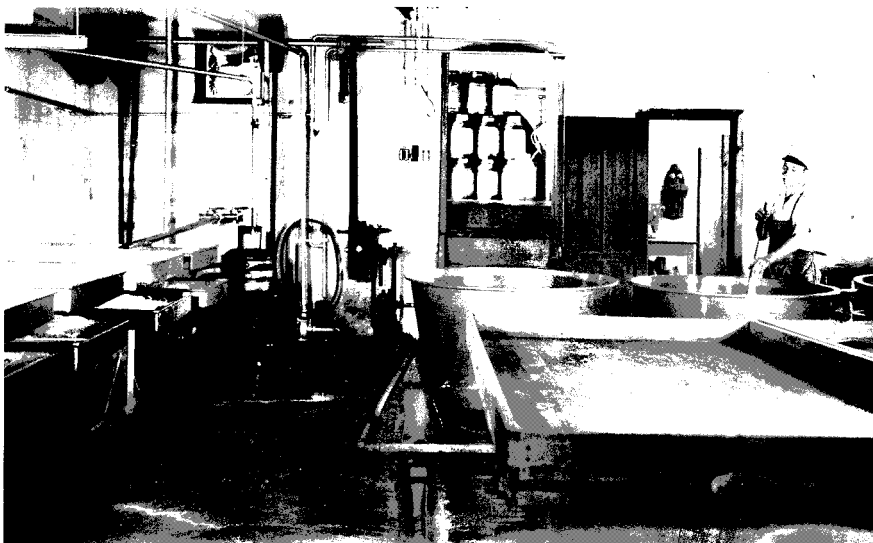
da det ikke var så nemt at få arbejde; det var i 1938, og det blev til 47 års ansættelse.

Vi havde mejeriet i Fannerup og Vrinneres, og der var leverandører fra Stenalt, Gl. Estrup, Holbækgård, Udbygård med flere.

Efter at Stenalt Mejeri startede, blev leverancen udvidet til at omfatte Mejlgård, Kristianslund, Lundballegård med flere.

Der var transportvanskeligheder. Der var langt at køre med mælken, husk det var under krigen, derfor skulle vi tænke rationelt.

I foråret 1941 fik jeg bud på, at der skulle oprettes en afdeling, som skulle lave ost på Djursland. De mente, at jeg var manden for det, da de vidste, at jeg kom fra Djursland. Vi begyndte så at lede efter et egnet sted, og det blev i ”herskabsstalden” på Stenalt, hvor der var fliser på væggene.



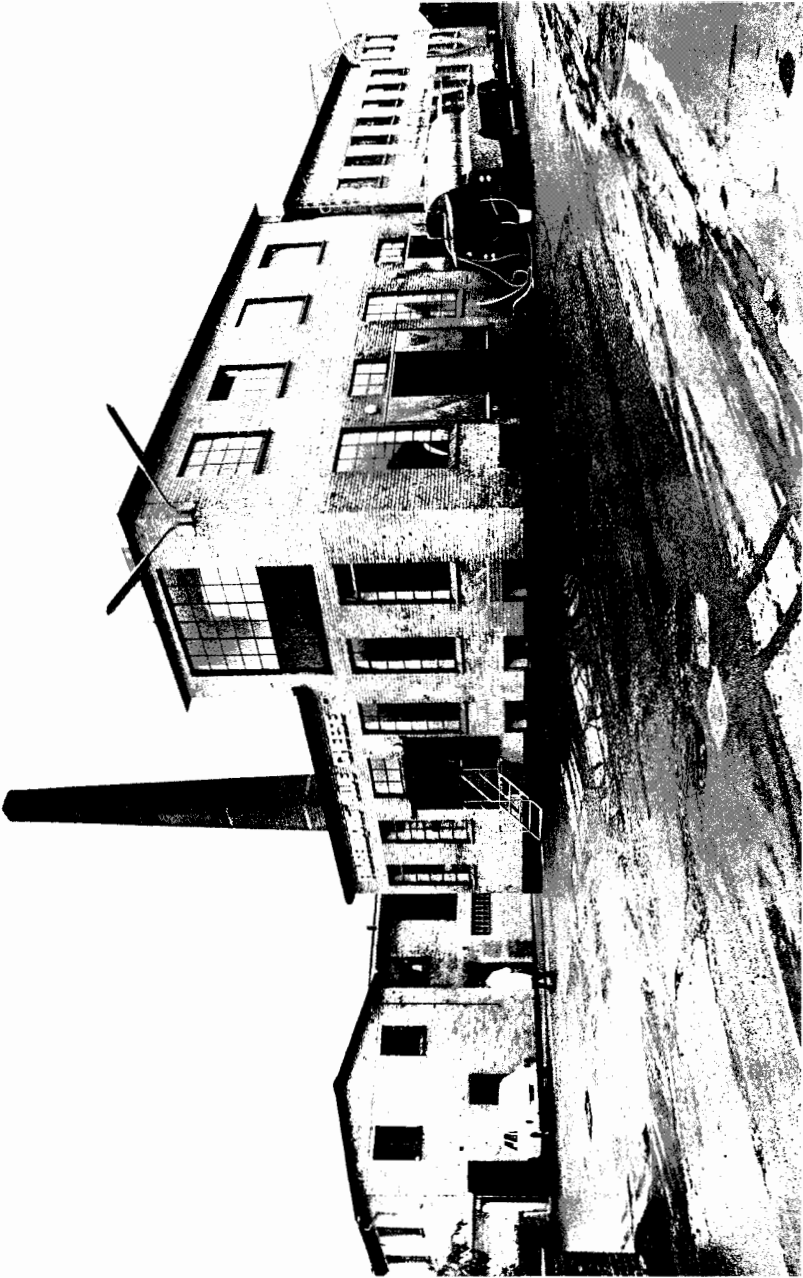
Mejerist Smith i osteriet.

Stenalt Mejeri.

De to første år boede jeg hjemme ved mine forældre på Sandgården i Ørsted. Efter at jeg var blevet gift den 2. januar 1943, kom vi til at bo i den gamle gartnerbolig, som lå i parken over mod skoven mod Ørsted siden.

(Gartnerboligen blev i 1954 flyttet til den gamle by i Århus, hvor den ligger ved indgangen. Den var gartner Otto Hitz' barndomshjem.)

Knud Dolberg skulle lave ost på mejeriet, en ost som hed Gorgonzola, en italiensk skimmelost. Der var 2 til 3 ansatte på mejeriet.



Hammel Mejeri hvorfta man drev Stenalt Mejeri

På årsbasis kom der ca. 2 millioner kilo mælk ind, og der blev brugt 8 kg mælk til et kg. Gorgonzola skimmelost, og der gik 60 kg mælk til en ost. En fuldfed ost er lavet på ren sødmælk.

Som en tommelfinger regel blev der brugt 8 kg mælk til 1 kg ost.



Mejerileder Knud Dolberg på ostelageret.

Årsproduktion = 250.000 kg ost. Årsproduktion pr. dag $250.000 : 365 = \text{ca. } 684$ kg ost om dagen ca.

Det blev til 85 til 90 oste om dagen (min udregning i ca. tal).

Mejerister regnede altid i kg, ikke antal af oste.

Min kone arbejde ligeledes på mejeriet indtil vi skulle have små.

Det er blevet til 3 børn og 8 børnebørn osv. vi er 30 i alt ca. nu. I 2006

Ejler Lassen (som vi kender som slagter Lassen) var mejerist på Frijsenborg og blev min første mand på Stenalt i starten, kom så på Mejeriet i Ørsted, og sideløbende kørte for sig selv i Ørsted og land tur, med salg af ost. Jeg har fået fortalt, af Jens A. Gjesing som boede i Bode den gang, at han kørte i en Ford T en 2 persons med en træ kasse på ladet med 2 låger bag på, hvor osten lå på hylder, bag efter fik han vistnok en Morris Miner varevogn, og senere blev det til slagter forretning som han havde i mange år.

Mælken blev hentet af deres lille Chevrolet en 2 ton lastvogn, man kan godt se at det er under krigen den har gas generator på. Chaufføren der kørte bilen hed Jensen og boede i det gule hus på spidsen over for mejeriet (den gamle smedje) det var vanskeligt at få bl.a. Dæk til lastvognen, jeg har også fået fortalt at Johs. Dolberg har kørt lastbil på mejeriet som afløser, men det var en nyere Volvo lastbil, efter datiden en flot vogn. Fået fortalt af Chr. (Sofus) Andersen, som kørte med Johs. Dolberg og hentede mælk blandt andet på Holbækgård husker Chr. Andersen.

Arne Madsen fra Udby har fortalt at han leverede mælk til Stenalt Mejeri fra 1945 - 1947 til det lukkede. Arne Madsen var fodermester på Spentrupgård i 1942 da havde de 40 køer, det var inden de flyttede til en Ejendom som lå mellem Ingerslev og Udby hvor de leverede knap 2 spande mælk om dagen, det var meget tørt i 1947. Her startede Arne Madsen så småt med maskinstation og i ca. 1956 flyttede de til Udby og i 1967 købte de en gård på Ryderne, men blev boende i Udby.

Der blev også hentet mælk på den anden siden af fjorden, blandt andet på Spentrupgård. Knud Dolberg kunne ikke huske andre lige nu, før hen kunne han alle numrene på leverandørerne. Lastbilen blev sejlet over med den lille pram med motorbåd, som slæbte den, eller hægret på siden af prammen, som lastbilen lige kunne stå på. Færgemanden dengang var Mariager. I 1946 kom Niels Hedegaard Jensen.





Ægteparret Knud
og Anne Lise
Dolberg, i
Hammel 2007

Knud og Anna Lisa Dolberg rejste tilbage til Hammel da Stenalt mejeri lukkede i efter sommeren 1947 og Knud Dolberg blev ved på Frijsenborg til han blev 67 år, da blev Mejeriet købt af M.D. og to år efter af Arla og så blev det nedlagt.

Hammel mejeri har aldrig hørt under Frijsenborg Gods, men fik lov til at bruge navnet Frijsenborg da de begyndte at eksportere Italiensk oste.

Mælken fra kostalden på Stenalt blev båret over vejen til Mejeriet på den anden side af vejen.

Jeg har fået fortalt af Egon Rasmussen fra Voer, der arbejdede på Stenalt, at der har været ca. 200 køer på et tidspunkt og han blev spurgt om han ville passe de sidste 33 køer, indtil der blev afviklet i maj måned 1954.

Knud Dolberg har fortalt at i hans drenge dage måtte de køre med 2 mælkevogne, de kunne ikke have det på en vogn, det var da de havde flest køer.

Jeg vil gerne takke alle dem jeg har haft kontakt med, for den store hjælp jeg har fået til at udarbejde dette projekt vedrørende mejeriet på Stenalt.

En særlig tak til Anna Lisa og Knud Dolberg for den store åbenhed med hensyn til deres gode hukommelse, når man tænker på at det er 60 år siden, ligeledes tak for de mange foto som er en god dokumentation.

16-03-2006
Venlig hilsen
Jørgen Dahl.